

UZASADNIENIE
do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach
z dnia ..... 2016r.
w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra
europejskiego *Castor fiber* (L.)

Przedmiotowe zarządzenie wydano na podstawie art. 56a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015r. poz. 1651 z późn. zm).

W oparciu o ten przepis regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze swojego działania na czas określony, nie dłuższy niż 5 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, m.in. w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber*), na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1. Zarządzenie to może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności, których dotyczy, nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji gatunków objętych zarządzeniem oraz leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego lub w przypadku bobra – wynika to z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innego rodzaju mienia.

Populacja tego gatunku w województwie śląskim zgodnie z szacunkowymi danymi liczy około 600-900 osobników i zajmuje wszystkie możliwe siedliska, w tym także elementy infrastruktury związanej z gospodarką wodną i stawową. Według rozeznania Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach najbardziej konfliktowe sytuacje mają miejsce na terenach obiektów stawowych, wymienionych w załączniku nr 1 do niniejszego zarządzenia, gdzie w ostatnich latach dochodziło do poważnych szkód w gospodarce rybackiej w wyniku działalności bobrów. Zwierzęta te kopiąc nory mogą doprowadzić do przerwania grobli, spuszczenia wody ze stawów, co powoduje znaczne straty w rybostanie, jak i zagrożenie bezpieczeństwa w wyniku podtopień na terenach przyległych. Ponadto bobry budują tamy i żeremia na rowach doprowadzających i odprowadzających wodę, powodując spiętrzenie wód i zalewanie gruntów, co również utrudnia prowadzenie gospodarki stawowej. W wyniku powstałych spiętrzeń dochodzi także do podtapiania budynków mieszkalnych, gospodarczych i innego rodzaju mienia. Ww. obiekty stawowe zostały wytypowane na podstawie danych dotyczących odszkodowań przyznanych właścicielom w trybie art. 126 ust. ustawy o ochronie przyrody w latach 2012-2016 na terenie województwa śląskiego oraz na podstawie indywidualnych zezwoleń na odstrzał osobników bobra europejskiego w celu ograniczenia znacznych szkód w gospodarstwach rybackich wydanych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w latach 2014-2016 w trybie art. 56 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy.

Odstępstwa określone w niniejszym zarządzeniu dotyczą zatem wyłącznie terenów, gdzie obecność bobrów związana jest ze stratami w rybostanie w znacznych rozmiarach oraz z zagrożeniem podtopień terenów przyległych. Jednocześnie zapewniono możliwość bytowania bobrów na terenach gdzie ich działalność nie koliduje z infrastrukturą i nie skutkuje możliwością wystąpienia znaczących strat, a nawet może być korzystna z punktu widzenia możliwości retencjonowania wody oraz kształtowania i utrzymania siedlisk innych rzadkich gatunków. Takie podejście zostało wypracowane wspólnie przez Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Katowicach oraz przedstawiciele zarządów okręgowych Polskiego Związku Łowieckiego działających na terenie województwa śląskiego. Realizacja działań objętych zarządzeniem nie wpłynie negatywnie na populacje bobrów i innych gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000, ponieważ wszystkie obiekty stawowe wymienione w załączniku nr 1 do zarządzenia znajdują się poza

granicami sieci obszarów Natura 2000. Ponadto biorąc pod uwagę stan populacji gatunku w województwie śląskim, stopień zajęcia dostępnych siedlisk należy stwierdzić, że działania wynikające z zarządzenia nie wpłyną negatywnie także spójność sieci obszarów Natura 2000.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2014r. poz. 1348) bóbr europejski *Castor fiber* wskazany w pozycji numer 5 ww. załącznika – jest gatunkiem objętym ochroną częściową, w stosunku do którego, w myśl § 6 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, obowiązują m.in. zakaz umyślnego zabijania, płoszenia i niepokojenia oraz zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzenia żeremi i tam.

Przed wydaniem zarządzenia organ przeanalizował możliwość wprowadzenia rozwiązań alternatywnych. Ograniczenie zagrożenia przerwania grobli stawowych, a tym samym zagrożenia bezpieczeństwa i strat w gospodarce stawowej nie jest możliwe wyłącznie przez zasypywanie nor wykopanych przez bobry oraz niszczenie tam na rowach doprowadzających i odprowadzających. Do przekopania nory, często z obu stron grobli, co może skutkować jej przerwaniem może dojść w ciągu jednej nocy. Istnieją co prawda metody zabezpieczania tego typu budowli polegające na pokryciu siatkami metalowymi w celu uniemożliwienia zwierzętom kopania w grobli. Mając jednak na względzie rozległość kompleksów stawowych, długość i stopień skomplikowania systemu grobli, wprowadzenie takiego rozwiązania z uwagi na ogromne koszty nie jest możliwe.

Zakres terytorialny obowiązywania zarządzenia ustalono mając na względzie fakt, że utrzymanie obiektów stawowych we właściwym stanie technicznym wymaga praktycznie stałej ochrony przed zasiedleniem ich przez bobry. W wyniku wieloletnich obserwacji stwierdzono, że efekt taki można uzyskać wyłącznie poprzez odstrzał i płoszenie.

Na pozostałych obszarach występowania populacji bobra, gdzie problem polega na podtapianiu użytków rolnych lub innych gruntów w wyniku budowania tam, ograniczenie szkód osiąga się poprzez utrzymanie urządzeń melioracji szczegółowej i likwidacja zatorów w rzekach, co wiąże się z koniecznością wykonywania czynności zabronionych polegających przede wszystkim na systematycznym usuwaniu tam i żeremi. Czynności takie w województwie śląskim, na obszarach konfliktowych dopuszczone są na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 4 września 2015r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.), zmienionego zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 8 czerwca 2016r. o zmianie zarządzenia w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* (L.) dotyczące odstępowania od zakazu niszczenia, usuwania lub uszkodzenia tam i nor bobra europejskiego na wybranych ciekach wodnych i obiektach stawowych.

Określone w załączniku nr 1 do zarządzenia limity odstrzału nie przekraczają łącznych limitów określanych w latach 2014-2016 w indywidualnych zezwoleniach na zabijanie osobników bobra europejskiego. Prowadzony na ich podstawie odstrzał w ciągu ostatnich trzech lat nie wpłynął negatywnie na populację tego gatunku w województwie śląskim. Ponadto określając terminy, w których dozwolone jest umyślne zabijanie osobników bobra europejskiego uwzględniono biologię tego gatunku. Z realizacji działań został wyłączony okres rozrodu i wychowu młodych przypadający w terminie od 16 kwietnia do 31 lipca (od porodu do momentu, gdy młode mają już kilka tygodni) oraz terminy bezpośrednio go poprzedzające i po nim następujące. Niniejsze zarządzenie ukierunkowane jest na wykonanie działań związanych z eliminacją całych stanowisk w rejonie stawów rybnych, nie zaś pojedynczych osobników, w celu uniknięcia odbudowy lokalnych populacji i tym samym braku skuteczności odstrzału. Liczba osobników do odstrzału została ustalona mając na celu całkowite wyeliminowanie całych rodzin bobrowych, a tym samym zagrożenia w obrębie

obiekty stawowe i możliwości wystąpienia ponownego zagrożenia zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych.

Biorąc pod uwagę ww. warunki, realizacja działań dopuszczonych niniejszym zarządzeniem nie wpłynie negatywnie na stan ochrony bobra zarówno na terenie powiatów wymienionych w §1 jak i całego województwa śląskiego.

Podmiotami odpowiedzialnymi za wykonanie zarządzenia i czynności, o których mowa w § 1. pkt 2 są, zgodnie z porozumieniem z dnia 19 lipca 2016r. zawartym pomiędzy Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich, zarządy okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego, których tereny obwodów łowieckich znajdują się w granicach województwa śląskiego: Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Bielsku-Białej, Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Częstochowie oraz Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Katowicach. Odstrzału będą dokonywać uprawnieni myśliwi, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącym użytkownikami broni palnej oraz z ustawą z 13 października 1995r. Prawo Łowieckie. W zakresie płoszenia i niepokojenia bobrów oraz niszczenia tam, żeremi i nor zbudowanych przez bobra europejskiego na rowach i ciekach znajdujących się w zarządzie gospodarstw rybackich, podmiotami uprawnionymi do wykonywania ww. czynności są również zarządcy gospodarstw wymienionych w załączniku nr 1. W zarządzeniu nie uwzględniono gospodarstw rybackich, które posiadają derogacje, na podstawie indywidualnych decyzji, na odstępstwa od zakazów wymienionych w art. 52 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

W terminie do dnia 15 stycznia każdego roku obowiązywania zarządzenia, właściwe Zarządy Okręgowe PZŁ oraz zarządcy gospodarstw wymienionych w załączniku nr 1 obowiązani są do złożenia pisemnej informacji z wykonaniu czynności.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2009r. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.), został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego w dniu .....